

POSTANOWIENIE

Dnia 27 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Jacek Nowicki

Sędziowie: SA Jan Futro (spr.), SA Ewa Staniszevska

po rozpoznaniu dnia 27 listopada 2013 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Sp. z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w C.

przeciwko M. Z.

o zwolnienie od egzekucji

na skutek zażalenia pozwanego

na postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 25 września 2013 r.

sygn. akt I C 2428/13

1. oddala zażalenie;
2. rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego pozostawia do orzeczenia końcowego.

Ewa Staniszevska Jacek Nowicki Jan Futro

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy udzielił powódce zabezpieczenia, zawieszając postępowanie egzekucyjne prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Poznań Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu P. T. w sprawie Km 1450/13 w części, tj. zawiesił to postępowanie w stosunku do egzekucji dotyczącej samochodów: S. (...), nr rej. (...), nr VIN (...), S. (...), nr rej. (...), nr VIN (...) i V. (...), nr rej. (...), nr VIN (...) i samochody te oddał pod dozór powódki, a dalej idący jej wniosek oddalił.

W uzasadnieniu wskazał, że powódka ostatecznie – po ograniczeniu powództwa - wnosi o zwolnienie od egzekucji trzech wskazanych wyżej pojazdów zajętych na wniosek wierzyciela M. Z. u dłużnika D. S. przez P. R. - Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Poznań- Grunwald i Jeżyce w Poznaniu w sprawie KM 1450/13. Powódka wniosła w pozwie o zabezpieczenie powództwa poprzez zawieszenie postępowania egzekucyjnego i oddanie zajętych ruchomości pod jej dozór.

W dniach 12 czerwca 2013 r. i 21 czerwca 2013 r. D. S. zawarł z P. i Wspólnicy Sp. j. z siedzibą w L. umowy sprzedaży sześciu pojazdów, a mianowicie motocykla H. (...) (nr rej. (...)) oraz samochodów B. (...) ((...)) S. (...) ((...)), S. (...) ((...)), V. (...) ((...)) i S. (...) ((...)). 1 sierpnia 2013 r. samochody te od P. i Wspólnicy Sp. j. nabyła powódka. Postanowieniem z dnia 19 sierpnia 2013 r. komornik Sądowy umorzył postępowanie egzekucyjne skierowane do trzech z nich, a mianowicie H. (...), B. (...) i S. (...).

Powódka pismem z dnia 21 sierpnia 2013 r. wezwała pozwanego wierzyciela M. do zwolnienia od egzekucji przedmiotowych samochodów.

Podstawą materialnoprawną roszczenia powódki jest przepis art. 841 k.p.c. Dochowany został termin wniesienia powództwa.

Powódka nadto uprawdopodobniła swoje roszczenie i interes prawny. Jako podstawę prawną swojego rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy wskazał przepis art. 730¹ § 1 i 2 k.p.c.

W ocenie Sądu dokonane zabezpieczenie jest optymalne. Z jednej bowiem strony uniemożliwi doprowadzenie do sprzedaży zajętych samochodów, z drugiej zaś strony pozwoli komornikowi prowadzić egzekucję w pozostałym zakresie i być może doprowadzić do zaspokojenia wierzyciela. W ten sposób chronione będą jednocześnie interesy powódki i wierzyciela.

Zdaniem Sądu z powyższych powodów bezzasadny jest dalej idący wniosek o zawieszenie całego postępowania egzekucyjnego.

Na postanowienie to w części uwzględniającej wniosek o udzielenie zabezpieczenia zażalenie wniósł pozwany, zarzucając mu naruszenie przepisów art. 730¹ § 1 i 2 k.p.c. poprzez jego błędne zastosowanie oraz naruszenie art. 755 § 1 pkt. 3 k.p.c. poprzez jego błędne zastosowanie i w konsekwencji wadliwe udzielenie zabezpieczenia.

W konsekwencji wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i oddalenie wniosku o udzielenie zabezpieczenia ewentualnie uchylenie zaskarżonego postanowienia, wstrzymanie wykonania zaskarżonego postanowienia poprzez nie oddawanie pojazdów pod dozór uprawnionej.

Wniósł także o przeprowadzenie szeregu dowodów powołanych w uzasadnieniu zażalenia na okoliczności tam powołane oraz zasądzenie kosztów postępowania zabezpieczającego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał, że pozwany uzyskał przeciwko dłużnikowi nakaz zapłaty zaopatrzonej 16 maja 2013 r. w klauzulę wykonalności. Mając wiedzę o grożącej mu egzekucji dłużnik w dniach 12 i 21 czerwca 2013 roku wyzbył się 6 pojazdów mechanicznych na rzecz pozostającej z nim w bliskich relacjach spółki jawnej zajmującej się obrotem samochodami P. i wspólnicy w P..

Pozwany stwierdza, że w/w działanie ma charakter ewidentnie krzywdzący i wpisuje się w schemat zjawiska określanego kolokwialnie jako "ucieczka z majątkiem". Dłużnik oświadczył komornikowi, że pieniędzy uzyskanych ze sprzedaży tych pojazdów już nie posiada. Dłużnik zataił także przed komornikiem, że jest współwłaścicielem nieruchomości położonej w P. i następnie 10 lipca 2013 r. udział ten podarował swojej matce.

Pozwany wskazał także na inne działania dłużnika, wyzbywającego się po powstaniu długu swojego majątku.

W kontekście twierdzenia, że w dniu 1 sierpnia 2013 roku nastąpić miało dalsze przeniesienie własności pojazdów objętych powództwem o zwolnienie od egzekucji z firmy (...) i wspólnicy sp. j. na powódkę, pozwany wskazał, że również z powodową firmą dłużnik pochodzący ze (...) pozostaje w bliskich relacjach. Dłużnik nabył od wyżej wymienionej firmy w ostatnich okresach dwa luksusowe samochody marki B..

Po sprzedaży przez dłużnika pojazdów firmie (...) wspólnicy sp. j. i jak twierdzi powodowa spółka następnie przez nią nabytych, pojazdy te były i nadal są w używaniu dłużnika i jego pracowników.

Egzekucja przeciwko dłużnikowi jest praktycznie bezskuteczna z uwagi na brak stałych dochodów, wartościowych nieruchomości i wierzytelności mogących być zajęte.

Prawa własności wyłącznej i współwłasności przysługujące dłużnikowi do dwóch nieruchomości lokalowych i jednej nieruchomości budynkowej, nie są dostępne dla uprawnionego, jako wierzyciela egzekwującego z uwagi na ich obciążenia hipotekami.

Zdaniem żalącego powódka nie uprawdopodobniła swojego roszczenia o zwolnienie pojazdów objętych postępowaniem egzekucyjnym. Wbrew twierdzeniom Sądu I instancji nie zostały przedstawione bezsporne dowody przejścia prawa. Zilustrowane powyżej okoliczności wskazują, iż szczątkowe dowody są wysoce wątpliwe a bardziej wnikliwie postępowanie dowodowe wykaże, iż uprawniona w ogóle nie może skutecznie domagać się zwolnienia wskazanych przedmiotów z egzekucji. Całokształt okoliczności pokazuje bowiem, że transfery dokonywane w kręgu pozostających w bliskich relacjach podmiotów albo w ogóle nie miały miejsca jako pozorne albo traktowane instrumentalnie powodują/pogłębiają niewypłacalność dłużnika zgodnie z uzgodnionym celem uniemożliwiająca zaspokojenie słusznych roszczeń.

Na silne relacje pomiędzy podmiotami nabywającymi samochody oraz współdziałanie, w zakrojonym na szerszą skalę i obejmującym całokształt majątku dłużnika procederze szkodliwych dla wierzyciela zmian majątkowych, wskazuje m.in. znaczna skala i jednoczesność sprzedaży pojazdów służących do prowadzenia działalności gospodarczej dłużnika, nie znajdująca żadnego uzasadnienia poza groźbą egzekucji i tuż przed nią, późniejsze po dacie sprzedaży władztwo dłużnika nad pojazdami, odsprzedaż do następnego podmiotu D.(...)sp. z o.o w krótkim okresie czasu bez zmian ilościowych do znanego dłużnikowi podmiotu już po dacie dokonania zajęcia przez komornika.

Co więcej, zarówno pierwszy nabywca pojazdów jak i powódka pozostawili dłużnikowi władztwo zakupionych samochodów i były one nadal normalnie wykorzystywane w jego działalności gospodarczej tak, że dopiero dnia 29 sierpnia 2013 r. samochody z miejsca działalności dłużnika zostały zabrane przez komornika.

Na traktowanie wniosku o zabezpieczenie i samego powództwa z art. 841 k.p.c. jako elementu szykanowania wierzyciela, wskazuje również zakres samego wniosku o zabezpieczenie pochodzącego od rzekomo zainteresowanego wyłącznie swoim ograniczonym, partykularnym interesem podmiotu trzeciego. Uprawniona domaga się zawieszenia całości postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi. Wniosek ten w normalnych warunkach niewytłumaczalny i niczym nieuzasadniony wskazuje wyraziście na istniejące pomiędzy podmiotami powiązania i rzeczywiste realizowanie tego postępowania zabezpieczającego i powództwa o zwolnienie z egzekucji w interesie dłużnika egzekwowanego.

Przy braku podstaw do żądania zwolnienia wskazanych rzeczy brak jest również interesu prawnego w uzyskaniu zabezpieczenia.

Powódka wniosła o oddalenie zażalenia i zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych.

W szczególności zaprzeczyła jakimkolwiek powiązaniom z dłużnikiem. Zaprzeczyła też by zawarte przez nią umowy były umowami pozornymi. Wskazała, że w przypadku firm zajmujących się profesjonalnie obrotem samochodami, częstą praktyką jest pozostawianie ich u zbywcy, gdyż zmniejsza to koszty ich przechowywania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zażalenie okazało się niezasadne.

Rozwiązanie przyjęte w przepisie art. 730¹ k.p.c. wprowadza tylko dwie podstawy zabezpieczenia. Są nimi uprawdopodobnienie istnienia roszczenia, które ma być zabezpieczone oraz interes prawny w uzyskaniu zabezpieczenia.

Wobec zarzutu żalącego, że uprawniona powódka nie udowodniła przejścia na nią własności samochodów będących przedmiotem zabezpieczenia wskazać należy, że jak wynika z przywołanego wyżej przepisu dla udzielania zabezpieczenia nie jest konieczne udowodnienie roszczenia a jedynie jego uprawdopodobnienie.

Uprawdopodobnienie nie może być utożsamiane z udowodnieniem roszczenia. Uprawdopodobnienie roszczenia w postępowaniu zabezpieczającym, przy uwzględnieniu treści art. 243 k.p.c. oznacza, że uprawniona przedstawiła i należycie uzasadniła twierdzenia, które stanowią podstawę dochodzonego roszczenia. Uprawdopodobnienie dotyczy przy tym dwóch aspektów. Odnosi się ono do okoliczności faktycznych, na których opiera się roszczenie i które powinny być przedstawione, a ich istnienie prawdopodobne w świetle dowodów oferowanych przez uprawnioną, jak i do podstawy prawnej roszczenia, która powinna być również prawdopodobna. Uprawdopodobnienie przeprowadza się za pomocą środków nieskrępowanych wymaganiami stawianymi, co do formy przez przepisy kodeksu o postępowaniu dowodowym. W praktyce częstym środkiem uprawdopodobnienia są pisemne oświadczenia osób trzecich., których podpis bywa czasem urzędowo poświadczony. Uprawdopodobnienie okoliczności faktycznej może nastąpić nie tylko przez przedstawienie Sądowi dowodów pisemnych, ale także za pomocą innych środków dowodowych, które wymagają podjęcia czynności dowodowych (orz. SN z 19 czerwca 1951 r., c 398/51, OSN 1951, nr III, poz. 89 i Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego pod redakcją Tadeusza Erecińskiego, Wydawnictwo LexisNexis, Warszawa 2006 r., str. 556, art. 243, teza 3 i 4.)

Należy wskazać, że oceny uprawdopodobnienia roszczenia Sąd dokonał na podstawie całego materiału procesowego będącego w jego dyspozycji i zawartego w aktach sprawy.

W sprawie niniejszej powódka opiera swoje roszczenie na fakcie, że nabyła własność samochodów będących przedmiotem egzekucji. Pozwany (obowiązany) nie kwestionuje prawdziwości dołączonych do pozwu faktur i dowodów wpłat z których wynika, że powódka te pojazdy rzeczywiście nabyła. Nie kwestionuje też dokumentów z których wynika, że wcześniej firma (...) i wspólnicy spółka jawna nabyła te pojazdy od dłużnika. Na uwagę zasługuje też fakt, że polskie prawo wprowadza w art. 7 k.c. domniemanie istnienia dobrej wiary. Podawane przez pozwanego okoliczności mogą być podstawą skargi pauliańskiej. Skuteczna jednak nawet skarga nie powoduje nieważności zawartych umów a jedynie ubezskutecznia je w stosunku do wierzyciela (art. 532 k.c.). Działania dłużnika wskazane w uzasadnieniu zażalenia nie mogą świadczyć o pozorności umów zawartych przez powódkę z wskazaną wyżej spółką jawną a przez to spowodować na obecnym etapie postępowania uznania jej twierdzeń za nieuprawdopodobnione.

Trudno też zgodzić się z wyrażonym przez pozwanego poglądem, że powódka nie miała interesu prawnego w uzyskaniu zabezpieczenia. Żalący zresztą nie uzasadnia tego twierdzenia. Należy więc stwierdzić, że interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie. W związku z tym, że celem zabezpieczenia jest udzielenie tymczasowej ochrony prawnej podmiotom potrzebującym, interes prawny istnieje w przypadku, gdy zachodzi potrzeba zapewnienia uprawnionemu „należytej ochrony prawnej”, zanim uzyska on ochronę definitywną (ostateczną), czyli zanim zostanie osiągnięty cel postępowania w sprawie, w związku z którym następuje udzielenie zabezpieczenia. Z kolei „należyta ochrona prawna” polega na usunięciu naruszenia albo zagrożenia naruszenia praw uprawnionego. Nie może budzić wątpliwości, że skuteczna egzekucja i sprzedaż przedmiotowych samochodów uniemożliwiłaby osiągnięcie celu niniejszego postępowania.

Udzielając zabezpieczenia Sąd uwzględnił także interes obowiązanego. W przypadku oddalenia powództwa możliwym będzie kontynuowanie egzekucji także do wymienionych w postanowieniu samochodów.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 postanowienia.

Zgodnie z art. 108 § 1 k.p.c. sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji. Przewidziana natomiast w art. 745 k.p.c. reguła, że o kosztach postępowania zabezpieczającego sąd rozstrzyga w orzeczeniu kończącym postępowanie, ma przede wszystkim to znaczenie, że tego rodzaju koszty należy traktować jako element składowy kosztów postępowania w sprawie, w której został wydany tytuł zabezpieczający. W konsekwencji o zasadzie zwrotu kosztów postępowania zabezpieczającego rozstrzygają przepisy art. 98-110 k.p.c., regulujące zwrot kosztów procesu. W świetle tych przepisów decydujące znaczenie dla orzekania o zwrocie kosztów procesu, a zatem także orzekania o kosztach postępowania zabezpieczającego, ma ostateczny wynik sprawy (art. 98 § 1 k.p.c.).

Ewa Staniszevska Jacek Nowicki Jan Futro